15/06/2019

Αμελέ Ταμπουρού (Τα τάγματα του θανάτου)

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Η είσοδος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στον Α” Παγκόσμιο Πόλεμο οδήγησε στη λήψη μέτρων κατά των χριστιανικών πληθυσμών. Επιτάξεις διαφόρων ειδών για τις ανάγκες του πολέμου, εμπόδια στην άσκηση των εμπορικών και οικονομικών δραστηριοτήτων Ελλήνων και Αρμενίων, μετατοπίσεις χριστιανικών χωριών προς την ενδοχώρα της Μικράς Ασίας και η δημιουργία των ταγμάτων εργασίας αποτέλεσαν τα κύρια μέτρα πίεσης των μειονοτήτων. Κατά κύριο λόγο το σχέδιο αυτό εφαρμόστηκε έπειτα από υποδείξεις των Γερμανών, συμμάχων των Οθωμανών, οι οποίοι προσδοκούσαν να ασκήσουν μεγαλύτερη επιρροή στην αυτοκρατορία και να διαδραματίσουν ενεργότερο ρόλο στον οικονομικό και εμπορικό τομέα.

Η Τουρκία προχώρησε σε επιστράτευση όλων των Οθωμανών υπηκόων. Όσοι άνδρες ήταν άνω των 45 ετών δε στρατεύονταν αλλά σχημάτιζαν τα τάγματα εργασίας. Το μέτρο αυτό ήταν υποχρεωτικό και οι χριστιανικοί πληθυσμοί αρχικά δεν είχαν τη δυνατότητα εξαγοράς της θητείας. Οι άνδρες 20 – 45 ετών επιστρατεύθηκαν με το πρόσχημα της συμμετοχής τους στον πόλεμο, κάτι που δεν πραγματοποιήθηκε επανδρώνοντας με τη σειρά τους τάγματα εργασίας. Σταδιακά άρχισαν να φθάνουν πληροφορίες για τα δεινά και τις κακουχίες των επιστρατευμένων. Όσοι επρόκειτο να παρουσιαστούν δίσταζαν. Η τουρκική ηγεσία

εξέδωσε ανακοίνωση σύμφωνα με την οποία αυτοί που δεν παρουσιάζονταν εντός 11 ημερών θα χαρακτηρίζονταν ως λιποτάκτες, θα συλλαμβάνονταν και θα δικάζονταν. Η τούρκικη αστυνομία επισκεπτόταν τα ελληνικά χωριά και έδινε το περιθώριο λίγων ωρών στους στρατεύσιμους να προετοιμαστούν. Οι άνδρες εφοδιάζονταν με τα απολύτως απαραίτητα ρούχα, παπούτσια, τρόφιμα και χρήματα. Εξ αρχής οι συνθήκες διαβίωσης ήταν δυσχερείς. Οι Έλληνες ξεκίνησαν να μεταφέρονται ανά τμήματα προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας διανύοντας πορείες χιλιομέτρων με ελάχιστες στάσεις, πεζοί δίχως την κατάλληλη σίτιση και πρόσβαση σε πόσιμο νερό. Οι αφυδατώσεις και η δυσεντερία εξαιτίας του μολυσμένου νερού εξουθένωναν τους άνδρες. Όσοι είχαν χρήματα μπορούσαν να εξαγοράσουν πόσιμο νερό από τους φύλακες που τους συνόδευαν. Η πρακτική αυτή όμως, σταμάτησε σύντομα καθώς οι αιχμάλωτοι αποψιλώθηκαν από τα υπάρχοντά τους, κυρίως δε από τον ιματισμό και τα παπούτσια τους. Κύρια ασχολία των αιχμαλώτων ήταν η διάνοιξη δρόμων, σηράγγων, το χτίσιμο γεφυριών και οι εργασίες σε λατομεία και ορυχεία. Τα μέσα που τους διατέθηκαν ήταν πενιχρά και σε συνδυασμό με την ελλιπή διατροφή και τις άσχημες συνθήκες διαβίωσης οδήγησαν στην εξάντληση. Αργότερα, όταν οι ανάγκες του πολέμου έγιναν πιο επιτακτικές, οι Έλληνες υποχρεώθηκαν να εκτελέσουν κάθε έργο που θα κάλυπτε τις πολεμικές ελλείψεις. Τέλος, κατά την περίοδο της συγκομιδής της σοδειάς οι Έλληνες εργάστηκαν σε κτήματα, ελλείψει των Τούρκων αγροτών, που ήταν επιστρατευμένοι. Αρρώστιες, όπως ο τύφος και η δυσεντερία, οδήγησαν χιλιάδες άνδρες στο θάνατο. Οι αιχμάλωτοι στοιβάζονταν σε αποθήκες και παραπήγματα, έκθετοι σε μολυσματικές ασθένειες που μεταδίδονταν από όσους είχαν ήδη προσβληθεί. Οι φρουροί δίσταζαν να τους πλησιάσουν εξαιτίας της μεταδοτικότητας των ασθενειών. Όταν κατέφθασαν οι πρώτοι γιατροί σημειώθηκε βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Πολλοί στάλθηκαν σε νοσοκομεία, τους χορηγήθηκε μια στοιχειώδης φαρμακευτική αγωγή, πλύθηκαν, άλλαξαν ρούχα και βελτιώθηκε το συσσίτιο. Οι προσπάθειες διαφυγής από όσους είχαν τις δυνάμεις δεν περιορίστηκαν παρά τους βασανισμούς και τις παραδειγματικές εκτελέσεις όσων συλλαμβάνονταν για την αποτροπή ανάλογων αποπειρών στο μέλλον. Οι δραπέτες, βρισκόμενοι στην ενδοχώρα μακριά από τα μικρασιατικά παράλια, αγωνίζονταν να επιβιώσουν παρά τις αντίξοες συνθήκες που επικρατήσουν στα βουνά της Ανατολίας όντας επιβαρυμένοι να εξασφαλίσουν την τροφή τους από την ύπαιθρο. Η προσπάθειά τους δυσχεραίνονταν από τα ένοπλα τμήματα των Τσετών ανταρτών που λυμαίνονταν στις περιοχές αυτές αναζητώντας Έλληνες φυγάδες.

Στις τουρκικές πόλεις και τα χωριά αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο να συλληφθούν από την τοπική αστυνομία. Λίγοι κατάφερναν να επιστρέψουν στα χωριά τους, όπου διηγούνταν τις συνθήκες διαβίωσής τους. Η τύχη όσων συλλαμβάνονταν επ” αυτοφώρω να δραπετεύουν ήταν σκληρή. Εξυβρίζονταν και μαστιγωνόταν για την απείθειά τους παρουσία των υπολοίπων κρατουμένων. Στη συνέχεια, εκτελούνταν είτε δια πυροβολισμού είτε δια απαγχονισμού. Τα πτώματα των απαγχονισμένων κρέμονταν σε δέντρα επί μακρό χρονικό διάστημα προς παραδειγματισμό. Όσοι διέφευγαν και καταδιώκονταν στα δάση πυροβολούνταν εξ αποστάσεως. Επίσης, οι αιχμάλωτοι που εντοπίζονταν στα βουνά εκτελούνταν επιτόπου ενώ όσοι είχαν λιποτακτήσει από τις αναρρωτικές άδειες συλλαμβάνονταν από την αστυνομία, οδηγούνταν στα κρατητήρια και από εκεί στέλνονταν ξανά στα τάγματα εργασίας. Όσοι επέστρεφαν στα χωριά τους δεν είχαν αποφύγει τον κίνδυνο. Όταν διαπιστωνόταν η φυγή τους από το τάγμα εργασίας ειδοποιούταν η αστυνομία, η οποία έκανε έφοδο στο σπίτι του δραπέτη και σε άλλα συγγενικά προς αναζήτησή του. Την περίοδο εκείνη δημιουργήθηκαν τα «ταβάν ταμπουρού», τα κρησφύγετα δηλαδή των δραπετών. Οι Έλληνες αναγκάζονταν να ζουν σε υπόγεια, σοφίτες, ή εντοιχισμένες στον τοίχο ντουλάπες. Οι έξοδοί τους από τις κρυψώνες ήταν ελάχιστες υπό τον κίνδυνο μιας εφόδου των Τούρκων ή των Τσετών ανταρτών. Μέσω συνθηματικών οι κάτοικοι προειδοποιούσαν για την παρουσία Τούρκων στο χωριό. Πολλοί φυγόστρατοι και δραπέτες αναγκάστηκαν να διαμείνουν σε κρυψώνες στην ύπαιθρο για να μη θέσουν σε κίνδυνο τις οικογένειές τους. Γυναίκες και παιδιά αναλάμβαναν διακινδυνεύοντας τον εφοδιασμό των φυγάδων. Όταν η τουρκική ηγεσία αναγκάστηκε να παραχωρήσει κάποιες αναρρωτικές άδειες στους αιχμαλώτους σημειώθηκαν εκατοντάδες λιποταξίες. Οι άσχημες συνθήκες διαβίωσης στα τάγματα εργασίας και οι εχθροπραξίες των Τσετών στα ελληνικά χωριά ώθησαν τους χριστιανούς στην ανάληψη πρωτοβουλιών για τη σύσταση μίας οργανωμένης αντίστασης. Οι Τσέτες εκβίαζαν τους κατοίκους των χωριών ζητώντας χρήματα για να μην αποκαλύψουν τα κρησφύγετα των δραπετών. Παράλληλα, σημειώθηκαν βανδαλισμοί, λεηλασίες, κλοπές και βιασμοί κατά του άμαχου πληθυσμού. Οι φυγόστρατοι και οι φυγάδες συγκρότησαν αντάρτικες ομάδες, οι οποίες μετακινούνταν στην ευρύτερη περιοχή με σκοπό την προστασία των χωριών και των περιουσιών τους. Οι ομάδες αυτές συχνά σύναπταν μάχες τόσο με την τούρκικη αστυνομία όσο και με τους Τσέτες.

Image result for Î±Î¼Îμ»Îμ ïÎ±Î¼ïÎ¿ïïÎ¿ï

Image not found or type unknown

Όταν αυξήθηκαν οι ανάγκες του πολέμου οι Οθωμανοί έδωσαν την ευκαιρία στους χριστιανούς να εξαγοράσουν τη θητεία τους. Το «μπεντέλι», όπως ονομάστηκε, καθορίστηκε στις σαράντα χρυσές λίρες για όσους ήταν άνω των 25 ετών ενώ το ποσό ανήλθε στις εξήντα χρυσές λίρες για όσους ήταν κάτω των 25 ετών. Όσοι είχαν κάποια οικονομική άνεση κατάφεραν να εξαγοράσουν τη θητεία τους, για το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων όμως που είχαν αρκετά άρρενα μέλη το ποσό αυτό δεν ήταν δυνατό να καταβληθεί. Προς το τέλος του πολέμου, όταν εκτός των οικονομικών αναγκών έγιναν εμφανείς πλέον και οι ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό τότε οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να επιστρατεύσουν τους χριστιανούς, οι οποίοι κλήθηκαν στα όπλα. Ωστόσο, η συνθηκολόγηση των Τούρκων και η λήξη του Α” Παγκοσμίου Πολέμου επέτρεψε στους Έλληνες που είχαν καταφέρει να επιβιώσουν να επιστρέψουν στα χωριά τους. Τα τάγματα εργασίας κατά τον Α” Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξαν ηπιότερα συγκρινόμενα με αυτά που συγκροτήθηκαν μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Την πρώτη περίοδο οι Έλληνες αιχμάλωτοι υπέμειναν τη σκληρότητα του τούρκικου στρατού ενώ σε αρκετές περιπτώσεις αντιμετωπίστηκαν εχθρικά και από το λαό, ο οποίος επηρεάστηκε από την ανθελληνική προπαγάνδα της προηγούμενης περιόδου μέσω του τύπου. Δεν έλλειπαν ωστόσο, και οι περιπτώσεις που Τούρκοι πολίτες βοήθησαν ηθικά και υλικά δραπέτες είτε για ανθρωπιστικούς λόγους είτε λόγω των προγενέστερων φιλικών τους σχέσεων με τους Έλληνες. Η κατάσταση αυτή μετεβλήθη άρδην μετά το τέλος της Μικρασιατικής Εκστρατείας. Οι εκτεταμένες βιαιοπραγίες, λεηλασίες, βιασμοί και βανδαλισμοί στους οποίες προέβη ο ελληνικός στρατός κατά των τούρκικων χωριών κατέστησαν δυσχερέστερη τη μεταχείριση των αιχμαλώτων. Όσοι δεν κατάφεραν να διαφύγουν με τα πλοία πριν την Καταστροφή συνελήφθησαν και κρατήθηκαν. Πολλοί παρέμειναν κρυμμένοι περιμένοντας την κατάλληλη ευκαιρία για να διαφύγουν. Επίσης, δόθηκε διορία κάποιων ημερών στα γυναικόπαιδα για να εγκαταλείψουν τις πόλεις. Πολλοί προσπάθησαν να διαφύγουν μεταμφιεζόμενοι δίχως να το επιτύχουν.

Στις φυλακές οι αιχμάλωτοι ξυλοκοπούνταν και βασανίζονταν. Καθημερινά πραγματοποιούνταν δημόσιες εκτελέσεις από Τούρκους αξιωματικούς. Επιπροσθέτως, παραχωρούταν η άδεια στο πλήθος να ερευνήσει ανάμεσα στους Έλληνες για να εντοπίσει μέλη του ελληνικού στρατού. Αρκετοί Έλληνες υπεδείχθησαν ως υπαίτιοι των πυρκαγιών στη Σμύρνη και σε άλλες περιοχές και εκτελέστηκαν με κατηγορίες για εγκλήματα κατά του τουρκικού έθνους. Ακόμη, Τούρκοι κατηγορούσαν Έλληνες συγχωριανούς τους λόγω παλαιών προσωπικών διαφορών τους, οι οποίοι εκτελούνταν με συνοπτικές διαδικασίες. Οι βιαιοπραγίες του απλού λαού δε διαχωρίζονταν από του τούρκικου στρατού. Στα τάγματα εργασίας κλήθηκαν να υπηρετήσουν οι άνδρες ηλικίας 18 – 45 ετών. Επίσης, εντάχθηκαν γηραιότεροι κυρίως εξαιτίας του ρόλου που διαδραμάτισαν κατά την περίοδο της ελληνικής διοίκησης της περιοχής της Σμύρνης. Οι Μεγάλες Δυνάμεις τήρησαν ουδέτερη στάση και περιορίστηκαν στο ρόλο του παρατηρητή των γεγονότων, δίχως να επέμβουν για να περιορίσουν τις τουρκικές ενέργειες. Σταδιακά τα τάγματα προωθήθηκαν προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας. Οι πορείες των αιχμαλώτων ήταν εξαντλητικές. Η έλλειψη νερού και τροφής επιδείνωνε την κατάσταση των ανδρών, οι οποίοι πεζοί διέσχιζαν ανώμαλους δρόμους και χωράφια με ελάχιστες στάσεις. Όσοι είχαν χρήματα μπορούσαν να

εξαγοράσουν λίγο νερό, για τους περισσότερους όμως ήταν αδύνατο. Αναγκάζονταν να ξεδιψούν από μολυσμένους ποταμούς και πηγές ενώ τρέφονταν με χόρτα και καρπούς που συνέλεγαν από τα δέντρα. Όσοι έμεναν πίσω μη μπορώντας να ακολουθήσουν την πορεία του τάγματος εκτελούνταν.

Οι κάτοικοι χωριών βιαιοπραγούσαν κατά των αιχμαλώτων και αναζητούσαν ενόχους του πολέμου ανάμεσά τους. Επίσης, τους αφαιρούσαν ρούχα, παπούτσια, χρήματα ακόμη και χρυσά δόντια. Η σωματική κόπωση των Ελλήνων επιδεινώθηκε από τις μολυσματικές ασθένειες που μεταδίδονταν, με κυριότερες τον τύφο και τη δυσεντερία. Οι θάνατοι ήταν συνεχείς και οι νεκροί αιχμάλωτοι αντικαθιστούνταν άμεσα. Όταν πλέον, η επιδημία βρισκόταν σε έξαρση και κινδύνευαν οι Τούρκοι στρατιώτες επιτράπηκε στους Έλληνες να πλυθούν και να καθαριστούν. Ο αγώνας για επιβίωση είχε προκαλέσει αρκετές έριδες ανάμεσα στους αιχμαλώτους. Τροφή, νερό και ιματισμός αποτελούσαν τα κύρια σημεία προστριβής τους. Το καθημερινό πρόγραμμα περιελάμβανε πλήθος χειρονακτικών εργασιών. Τα μέσα που τους διατίθεντο ήταν πενιχρά. Οι Τούρκοι στρατιώτες όριζαν συγκεκριμένες εργασίες οι οποίες θα έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί ως το τέλος της ημέρας. Όσοι δεν τα κατάφερναν ξυλοκοπούνταν. Αρκετοί προσποιούνταν τους τεχνίτες για να εργαστούν στο χτίσιμο χωριών και να τύχουν ευνοϊκότερης μεταχείρισης αποφεύγοντας τις χειρονακτικές εργασίες. Οι στρατιώτες που είχαν συλληφθεί είτε κατά τη διάρκεια της οπισθοχώρησης του ελληνικού στρατού είτε στο λιμάνι της Σμύρνης είχαν σχηματίσει ξεχωριστό τάγμα, το τάγμα των στρατιωτών. Υπήρχαν ποιοτικές διαφορές μεταξύ των δύο ταγμάτων. Σε κάθε αιχμάλωτο δινόταν ένας αριθμός. Όσοι δεν είχαν καταγραφεί επίσημα μπορούσαν να εκτελεστούν οποιαδήποτε στιγμή. Ο αριθμός προσέδιδε μία ασφάλεια στον αιχμάλωτο και λειτουργούσε αποτρεπτικά για τους Τούρκους στρατιώτες. Εξαίρεση αποτελούσε η προσπάθεια φυγής, η οποία τιμωρούνταν με βασανισμό και παραδειγματική εκτέλεση ενώπιον των υπολοίπων. Τα τάγματα εργασίας μετά τη

Μικρασιατική Καταστροφή ήταν πιο οργανωμένα σε σχέση με τα αντίστοιχα της περιόδου του Α” Παγκοσμίου Πολέμου, κάτι που φαίνεται και στη δομή τους. Στην κορυφή της ιεραρχίας εδράζεται ο αξιωματικός που είχε υπό την ευθύνη του τη διοίκηση του κάθε στρατοπέδου. Αυτός ήταν υπόλογος στην τούρκικη κυβέρνηση για κάθε τι που λάμβανε χώρα μέσα στο στρατόπεδο. Κάθε «ταμπούρ» (τάγμα) χωριζόταν σε «μπουλούκια» (λόχους) και οι λόχοι με τη σειρά τους σε «μάγγες» (ενωμοτίες). Σε κάθε ενωμοτία διορίστηκε επικεφαλής ένας «τσαούς», ο οποίος προερχόταν από τους αιχμαλώτους και ήταν Έλληνας που γνώριζε τούρκικα. Κύρια ασχολία των «τσαούς» ήταν η επίβλεψη του τάγματος. Δε συμμετείχαν σε κανενός είδους εργασία και ανέφεραν κάθε ημέρα το ανθρώπινο δυναμικό του τάγματος τους. Εκμεταλλεύθηκαν την δυνατότητα επικοινωνίας τους με τους αξιωματικούς των στρατοπέδων ερχόμενοι σε συνεννόηση μαζί τους για πλήθος ζητημάτων. Μεριμνούσαν για την εξασφάλιση της εύνοια των αξιωματικών παρά για την καλύτερη διαβίωση των αιχμαλώτων. Η στάση και ο ρόλος τους κατακρίθηκαν. Επιτροπή των Μεγάλων Δυνάμεων ανά τακτά διαστήματα επιθεωρούσε την κατάσταση των αιχμαλώτων και τις συνθήκες διαβίωσης τους. Η τούρκικη ηγεσία μεριμνούσε ώστε να απομακρύνονται τα πτώματα των νεκρών από την ύπαιθρο. Επιπλέον, στο στρατόπεδο παρέμεναν όσοι ήταν καλύτερα συντηρημένοι ενώ οι υπόλοιποι κρύβονταν μέχρι την αποχώρηση της επιτροπής. Όσοι Έλληνες κατάφεραν να επιβιώσουν κάτω από αυτές τις αντίξοες συνθήκες θα περιλαμβάνονταν στην ανταλλαγή αιχμαλώτων που πραγματοποιήθηκε ένα χρόνο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Η περιπέτειά τους θα συνεχιζόταν, αυτή τη φορά όμως στη νέα τους πατρίδα. Τα τάγματα εργασίας αποτέλεσαν μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου κατά των μειονοτήτων του εφήρμοσε το τούρκικο κράτος επιτυγχάνοντας πλήρως το στόχο τους.

Την περίοδο του Α” Παγκοσμίου Πολέμου η λειτουργικότητα και η στόχευσή τους ήταν σαφής. Αφενός η παρεμπόδιση των ελληνικών δραστηριοτήτων στον οικονομικό τομέα με τοποθέτηση προσκομμάτων στις εμπορικές τους συναλλαγές αφετέρου η απασχόληση στα τάγματα εργασίας των Ελλήνων, ούτως ώστε να μη δύνανται να συνδράμουν σε τυχόν επιχειρήσεις της Αντάντ ή και να επαναστατήσουν ακόμη κατά του τουρκικού κράτους. Η δημιουργία των ταγμάτων εργασίας μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή εξυπηρετούσε ποικίλους στόχους. Αρχικά, την ικανοποίηση του όχλου που επιζητούσε διακαώς την εκδίκηση για τις καταστροφές που είχε προξενήσει ο ελληνικός στρατός. Επίσης, την τιμωρία των άπιστων χριστιανών Οθωμανών υπηκόων που στράφηκαν εναντίον του τουρκικού κράτους στο οποίο διαβιούσαν. Τέλος, την ολοκλήρωση της πολιτικής του Κεμάλ που προέβλεπε την εξαφάνιση κάθε είδους μειονοτικής ομάδας από την Τουρκία. Στα τάγματα εργασίας υπηρέτησαν Αρμένιοι και Έλληνες των παραλίων της Μικράς Ασίας και του Πόντου. Ο ακριβής αριθμός των Ελλήνων που έχασαν τη ζωή τους στα αμελέ ταμπουρού δεν καθίσταται δυνατό να υπολογιστεί με ακρίβεια ελλείψει επίσημων καταγραφών. Το μεθοδευμένο αυτό σχέδιο εξόντωσης δεν απέβλεπε στην απευθείας εκτέλεση αιχμαλώτων αλλά στη σταδιακή εξουθένωσή τους που οδηγούσε στο θάνατο. Η εργασία υπό εξοντωτικές συνθήκες έφθειρε ηθικά, σωματικά και ψυχολογικά τους αιχμαλώτους. Όσοι κατάφεραν να επιβιώσουν περιέγραψαν λεπτομερώς τις συνθήκες εγκλεισμού και διαβίωσής τους.

Βιβλιογραφία .

1) Βενέζης Ηλίας, Το νούμερο 31328, το βιβλίο της σκλαβιάς, 54η έκδοση, εκδ. Εστία, Αθήνα 2011. 2) Δομή, Ιστορία των Ελλήνων, 2η έκδοση, τ. 15 Νεώτεροι

Ελληνισμός 1910 – 1940, εκδ. Δομή, Αθήνα 2006. 3) Δούκας Στρατής, Η ιστορία ενός αιχμαλώτου, 34η έκδοση, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2001. 4) Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας (Θεωρητική Κατεύθυνση), 8η έκδοση, εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006. 5) Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000, τομ. 6, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003. 6) Παπαρρηγόπουλος Κωνσταντίνος, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. 24 (1892 – 1922 μ.Χ.), εκδ. National Geographic Society, 2009 – 2010. 7) Σωτηρίου Διδώ, Ματωμένα χώματα, 54η έκδοση, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1984.

Πηγή: enosivourlioton.gr